N°. 36 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD,

Zondag en Maandag 11 en 12 Februarij.

Duitschland.

FRANKFORT, den 7den Februarij.

Te Berlijn en in vele andere gedeelten der Pruissische monarchie, is de 3de Februarij, als de vijf en [illegible] gedenkdag der [illegible] oproeping om de wapenen tegen de fransche overheersching op te vatten, plegtig en met de meeste geestdrift gevierd geworden.

— De graaf *von Münch Bellinghausen*, voorzitter der bondsvergadering, zal eerst tegen den 27sten dezer, uit Weenen alhier terug keeren.

— Door Z. M. den Koning van Beijeren is de in Hoogstdeszelfs dienst staande Lt. kolonel en vleugel-adjudant Prins *Joseph von Thurn und Taxis* tot generaal-majoor bij het Beijersche leger benoemd.

— De oostenrijksche aartshertog *Johann* is, na een verblijf van verscheidene weken in het midden van het keizerlijk gezin, uit Weenen naar zijne goederen in Stiermarken terug gekeerd.

— In brieven uit Italie van den 29sten Januarij wordt verzekerd, dat de onderhandelingen van den pruissischen gezant, den heer *von Bunsen*, toen nog niets verder gevorderd waren, dat de Pauselijke regering op de herstelling van den Aartsbisschop, als eerste voorwaarde tot schikking, bleef aandringen, en ook hare goedkeuring aan de benoeming van dr. *Hüsgen*, als hoofd van het domkapittel, niet had kunnen hechten, naardien zij daarvan nog niet officieel verwittigd was.

Monsignore *Cappaccini* was aan de betere hand; doch sedert hij zijne betrekking als secretaris van de commissie voor de kerkelijke aangelegenheden heeft nedergelegd, bemoeide hij zich zeer weinig meer met die zaken, en wat dus door brieven uit Rome moge gezegd zijn geworden van de moeijelijkheden die de heer *von Bunsen* in zijne zending ook bij dezen prelaat ontmoet zou hebben, schijnt wel ongegrond te zijn.

Het [illegible] nog voortdurend te Rome regenen, waardoor de Tiber op verscheidene plaatsen buiten zijne oevers is getreden en [illegible] schade heeft aangerigt.

— Uit Napels schrijft men dat Hare Majesteit de regerende koningin, de aartshertogin *Theresia*, zich in gezegende omstandigheden bevindt. — [illegible] veel [illegible] het hof en in de hoogere [illegible] en bals elkander gestadig opvolgden. De koning gaf [illegible] tweemalen een luisterrijk bal in zijn paleis, en in de voorzalen van den schouwburg *San Carlo*.

Men wilde thans te Napels weten, dat de gerucht gemaakt hebbende verwijdering van den kamerheer der koningin weduwe, niet op bevel des konings, maar op last van H. M. zelve, zoude geschied zijn.

De onveiligheid in de straten van Napels schijnt weder zeer groot te wezen, daar er gemeld wordt dat des avonds en des nachts sterke patrouilles van zwitsersche soldaten de stad doorkruisten.

— Men schrijft uit Palermo van den 25sten Januarij: „Tot groote vreugde zag men gisteren, na langen tijd, voor het eerst weder eene napolitaansche stoomboot in onze haven binnenloopen; men vleit zich dat door dit meer gemakkelijke gemeenschapsmiddel, meerdere levendigheid in onze zoolang geteisterde stad zal terugkeeren."

— Uit Konstantinopel schrijft men van den 10den Januarij: „Den [illegible] werd de nieuwe lijst der stadhouders bij de [illegible] bekend gemaakt; het blijkt daaruit dat slechts eene enkele belangrijke verandering daarin is voorgevallen, namelijk dat het opperbevel van het oostelijke leger, hetwelk tot dusverre door den stadhouder van Siwas, *Hafiz*-pacha, gevoerd was, op dien van Erzerum, *Osman Nuri*-pacha, is overgegaan. Voor de eerstemaal werden ter dezer gelegenheid geene eere-kleederen uitgedeeld; en werden eenvoudig aan de pacha's en de agenten der afwezige stadhouders, de firmans, waarbij zij in hunne waardigheden worden bevestigd, overhandigd.

„Volgens berigten uit Smyrna, was het uit drie oorlogschepen bestaande zweedsche smaldeel hetwelk aldaar het anker had geworpen, den 26sten December van daar naar Vurla gestevend, om daar nog op eene korvet te wachten, en alsdan naar Alexandrie onder zeil te gaan."

De fransche post met de tijdingen van eergisteren (8 Febr.) is heden nacht alhier (Breda) niet aangekomen. — In de Brusselsche bladen, namelijk in de *Commerce Belge* van gisteren, vinden wij echter nog het volgend telegraphisch berigt over Spanje:

„Bayonne, 5 februarij.

„Tijdingen uit Llodio, van den 2den, vermelden dat *Espartero* de [illegible] bezetting van Balmaseda van daar heeft doen vertrekken en al de vestingwerken doen slechten.

„Van Pampeluna wordt mij officieel de zege medegedeeld die door den brigadier *Leon* op de karlisten werd behaald; de bemagtiging en de vernieling van de brug van Belloscoai, 200 krijgsgevangenen, 120 dooden en 400 gekwetsten, zijn de vruchten van dit gevecht."

Volgens de berigten van hetzelfde blad, had don *Carlos*, ten gevolge van de jongste gebeurtenissen, zich genoodzaakt gezien Llodio te verlaten. Deszelfs voornemen was geweest om zich naar Tolosa te begeven; maar ten gevolge van het berigt dat de bevolking der Baskische provincien, die altijd nog partij trok voor *Villareal*, *Zariategui* en de overige in ongenade gevallen generaals, hem niet bijzonder gunstig ontvangen zoude, dacht men, dat hij eerder zich naar Durango of naar Estella zou begeven.

Uit de onderscheidene tijdingen en depeches in de laatste dagen van de spaansche grenzen ontvangen, schijnt te blijken, dat de bevelhebbers der Koningin, na langen tijd werkeloos te zijn gebleven, eindelijk met eenigen samenhang handen aan het werk hebben geslagen en aanvankelijk hunne bewegingen vrij wel hebben zien gelukken.

Sedert de spaansche autoriteiten de markt van Bilbao voor de Biskaaische bevolking hebben opengesteld, schijnt er veel vertrouwen van wederzijden te zijn ontstaan, en er thans een aanmerkelijke handel tusschen de bewoners van den omtrek en de stedelingen gedreven te worden.

Nederlanden.

BREDA, den 10den Februarij.

Uit 's Hage meldt men dat met de jongst aangekomen stoomboot uit Londen, te Scheveningen zijn aan wal gestapt twee koeriers welke naar St. Petersburg bestemd zijn en hunne reis derwaarts onmiddellijk hebben voortgezet. Met dezelfde stoomboot zijn onderscheiden passagiers, voor Hamburg bestemd, mede gekomen; terwijl naar verzekerd wordt, met deze scheepsgelegenheid belangrijke depeches van onzen gezant te Londen, den heer *Dedel*, bij het ministerie van buitenlandsche zaken zijn ontvangen.

— Het heeft Zijner Majesteit behaagd den heer *Piepers* te benoemen tot secretaris van de algemeene rekenkamer in plaats van wijlen den heer *S. Dassevael* en in diens plaats als secretaris van den Raad van State, de heer *Macpherson*.

— Den 7den Februarij des morgens ten acht ure, stond de Rijn te Keulen op 14 voet 10 duim (4,65 el); zijnde de rivier alzoo in het laatste etmaal 1 voet 7 duim (0,49 el) gewassen. Op het genoemde tijdstip bleef het te Keulen nog vriezen met helder weder. Overigens blijkt uit de onderscheidene berigten van den Bovenrijn, dat het in den nacht van den 3den op den 4den aan den Unkelstein, eenige uren boven Godesberg, losgeraakt en afgedreven ijs zich den 4den beneden Keulen ineen gedreven heeft; dat het menigvuldig afkomend ijs den 6den zeer langzaam voorbij Keulen dreef, en dat de voor die stad in de laatste dagen opgemerkte, niet onaanzienlijke aanwas van water, meer benedenwaarts, zoo als te Langel, reeds minder werd waargenomen; terwijl de rivier te Dusseldorp zonder was of val bleef en te Emmerik nog den 7den eene daling van [illegible] duim in den waterstand werd opgemerkt. Uit deze en andere omstandigheden besluit men tot het bestaan eener opstopping in de [illegible] tusschen Keulen en Langel. Over het algemeen acht men den staat van den Boven-rijn, voor Nederland voor het oogenblik niet ongunstig.

— De jongste officiele berigten onzer Nederlandsche rivieren [illegible] ken nog van geene verandering in de gesteldheid van het ijs [illegible] ding, ofschoon de invloed van den ingevallen dooi zich aldaar begon te doen gevoelen. Aan de peilschalen van meest alle onze voorname riviertakken, had men sedert het vorige etmaal eene rijzing van eenige duimen in den waterstand waargenomen. Alleen te Schoonhoven, te Krampen en te Brielle had men eenen val van 8, 6 en 2 duim waargenomen.

— Zoo men langs den officielen weg de meest geruststellende berigten omtrent den toestand onzer voorname rivieren vernemt, leest men daarentegen in de *Arnhemsche Courant* van heden het volgende:

» Wij vernemen, dat er tusschen Wamel en Dreumel, in de Waal, een ijsdam ligt, die aldaar opgeschoven is toen het ijs zich in de rivier vastzettede. Sedert is die ijsdam dagelijks sterker geworden, en heeft zelfs zoodanig in dikte toegenomen, dat bij eene boring, welke dezer dagen door een beambte van den waterstaat is gedaan, 15 voeten ijs en slechts ééne el water onder het ijs gevonden is. De Waalstroom, met zijne groote menigte zandplaten, levert op meer dan eene plaats, uit hoofde van de ondiepte der rivier, veelvuldige gelegenheid op tot het ontstaan van zulke zware ijsdammen, die, bij hoogen waterstand, doorgaans oorzaken worden van geweldige overstroomingen. Dan toch vindt het van boven afkomende ijs hier een' tegenstand, welke den stroom dwingt, om een nieuw bed te zoeken; en in zulke omstandigheden is geen dijk hoog of sterk genoeg, om aan de kracht van ijs of water tegenstand te bieden. Zou het daarom niet te wenschen zijn, dat men bij ons, even als in Pruissen, het systeem van vernaauwing van het bed der rivieren invoerde? Immers de breedte van den stroom, in vergelijking van deszelfs ondiepte, vermeerdert zoowel het ijs, alsdat zij hetzelve doet opschuiven. Waar toch, bij eene diepte van 30 voet, eene breedte van 100 roeden bestaat, is het gevaar van eene opstopping veel minder dan daar, waar men eene diepte van 10 voet bij eene breedte van 300 roeden heeft; want hier zit het ijs gewoonlijk reeds vroeger vast op elkander, of schuift zich onmiddellijk opeen. Men zegt, dat de Waal, op sommige plaatsen zulk eene breedte heeft, dat men, in vollen draf de rivier overrijdende, nog ruim 5 minuten noodig heeft, eer men de overzijde bereikt. Het gevaar wordt nog aanmerkelijk verhoogd door de groote menigte ijs, welke op de uiterwaarden gevonden wordt. Hier toch is het water allengs, door het wassen, opgeloopen, en dus heeft zich het ijs, van tijd tot tijd en bij kleine lagen, tot eene buitengewone dikte gezet; en al dat ijs moet ook langs denzelfden weg afdrijven."

— Volgens de reeds genoemde *Arnhemsche Courant*, heeft het volgende voorval in de vorige maand te Druten, in Maas en Waal, plaats gehad. Een zinneloos jongman werd aldaar door zijnen vader, bij het gemis van een krankzinnigen-huis in die streken, in een hok, in het achterdeel van het huis, opgesloten gehouden. De razernij van den ongelukkige was zoo hoog gestegen, dat hij als hoogst gevaarlijk voor de publieke veiligheid moest geacht worden; reeds meermalen was hij uit zijn verblijf losgebroken en had alsdan den schrik in den omtrek van de woning zijns vaders verspreid, waarom dan ook reeds de noodige maatregelen tot eene geregtelijke interdictie van den krankzinnige genomen waren. — Het hok, in hetwelk de ongelukkige opgesloten was, had met zware eiken planken moeten bekleed en versterkt worden, ten einde het uitbreken voor te komen, daar de krachten van den waanzinnige buitengewoon groot waren. Zijne kleederen verscheurde hij; een bed, dat zijn vader hem gegeven had, was insgelijks door hem vernield, gelijk mede eenige bossen stroo, welke hem tot ligging waren verstrekt. Toen echter de nijpende koude met elken dag strenger werd, en alles, wat niet goed bedekt, bekleed en verwarmd was, bevroor, gaf de ongelukkige op zekeren avond te kennen, van koude te zullen omkomen. De vreesselijke koude begon het levensbeginsel in den jongen man aan te tasten, en dit scheen, zoo als de ondervinding meermalen bij krankzinnigen kort voor hunnen dood heeft doen waarnemen, hem uit zijne zinsverbijstering te doen ontwaken; hij smeekte om bij het vuur te worden toegelaten, en bood aan, zich gedwee handen en voeten te zullen laten binden, als men dit verlangde: doch alles te vergeefs. De vader liet hem in zijn hok opgesloten, en des morgens vond men hem naakt ter neder zitten, van koude verstijfd en alle leven in hem uitgedoofd. De vader wordt door de bevoegde regtbank vervolgd. Derzelver uitspraak is nog niet bekend.

De genoemde courant verzekert dat uit vroeger gedane nasporingen gebleken was; dat een groot aantal zoodanige ongelukkigen in hokken, schuren of achterhuizen in Gelderland, vooral in de weinig bezochte streken der Veluwe, opgesloten zitten.

— Men verneemt dat bij den plaats gehad hebbende brand in den schoorsteen eener boerenwoning nabij het huis Henkelom onder Wageningen op den 16den Januarij jl., door den timmermansbaas *Joost Mekking*, te Bennekom woonachtig, veel is toegebragt tot de spoedige demping der vlammen, die anderzins op dat tijdstip de noodlottigste verwoestingen zouden hebben aangerigt. Toevallig voorbij de plaats van den brand komende, had hij zonder te aarzelen, het dak van het gebouw beklommen, met zich nemende eene bergsprei waarmede hij den reeds brandenden schoorsteen stopte, dien hij alstoen, beneden gekomen, gemakkelijk dempte. Door den eigenaar der woning is hiervan kennis gegeven aan de directie van de brandwaarborg-maatschappij van den heer *de Jong* te Amsterdam, waarbij de woning voor brandschade verzekerd is, die daarop onmiddellijk, onder dankbetuiging, aan genoemden *Joost Mekking*, eene premie van *f* 50 heeft doen uitbetalen.

— Te Amsterdam zal, op Donderdag den 22sten dezer, in de zaal van den stads schouwburg, door de gezamenlijke muzijk der aldaar in garnizoen liggende korpsen, zoo kurassiers en 17de afdeeling infanterie als van de schutterij, een groot militair concert, ten behoeve der noodlijdenden in dezen winter gegeven worden.

— Van Lerwick wordt van den 25sten Januarij gemeld, dat bij Ness Soundis aangespoeld is eene boei, gewoonlijk door de hollandsche visschers op Doggersbank gebruikt wordende; en bij Skerries eene andere dergelijke boei, met eene hollandsche vlag daaraan.

Op voorstel van een der leden, den heer *Angillis*, heeft de kamer van belgische vertegenwoordigers, in hare zitting van eergisteren, de discussie over de regten van het artikel der linnengarens, waarover het rapport in de vorige zitting was uitgebragt, tot den 12den Maart verschoven. De kamer heeft vervolgens eene bepaling omtrent het gebruik der wegen in tijd van dooiweder aangenomen. Een ontwerp betreffende de slijters van sterke dranken werd uitgesteld, omdat daarbij eene regtstreeksche belasting werd voorgedragen, die, naar de meening der centrale sectie, eene vermindering van het getal der kiesgeregtigden zou ten gevolge hebben. In de zitting van gisteren is men op dit laatste onderwerp teruggekomen, en heeft men in het bijzonder de vraag behandeld, of de bedoelde belasting onder dezoodanige behoorde begrepen te worden, die regt gaven tot het kiezerschap. Verscheidene leden namen voor en tegen deze vraag het woord, waaraan men een bijzonder belang scheen te hechten.

— Na lang dralen, hebben de belgische bewindslieden er eindelijk toe besloten, om den uitgever van het dagblad de *Lynx* regterlijk te vervolgen wegens de door dit blad in een reeks van artikelen, onder den naam van *Turpitudes*, die daarna in een afzonderlijk boekdeel zijn uitgegeven, tegen het bestuur ingebragte beschuldigingen, dat 's lands penningen op eene schandelijke wijs verkwist en gestolen werden. De zaak zal nu eerlang voor de assises gebragt worden. De verdedigers van de *Lynx*, de advokaten *Stevens* en *Roussel*, hebben van den minister van oorlog bij exploit gevorderd, dat hun, ten bewijze van de door de *Lynx* aangevoerde daadzaken, mededeeling van de noodige stukken wierd gedaan. Antwoord is er op deze vordering nog niet gegeven.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (9 febr.) waren genoteerd: Belg. 102; O. Met. 106¼, Sp. 18⅜; Nap. r. 93½; Rom. L. 101½; dit. Cert. te Antw. 99¼; Braz. 75,75¼. — Wissel op Amst. en Rott. pari.

Volgens de laatstelijk uit Noord-Amerika ontvangen berigten, in de engelsche bladen tot den 6den Februarij medegedeeld, blijkt dat het Navy-Island den 6den der vorige maand alnog in handen van de opstandelingen was, die alles te werk stelden om eenen aanval hunner vervolgers te doen mislukken en rijkelijk van geschut en krijgsvoorraad waren voorzien.

— Laatstleden maandag heeft de heer *Roebuck*, als agent van de vertegenwoordiging in Neder-Kanada, voor de balie van het Huis der Lords eene lange redevoering gehouden tot aantooning van het onstaatkundige en onregtvaardige, dat, naar zijn oordeel, in de aanhangige wet op het tijdelijk bestuur dier kolonie gelegen was. Ten gevolge der handelwijze van genoemd ligchaam, had men zich, volgens hem, voorgenomen, Kanada van zijne vrijheid te berooven, en het aan dictatoriale willekeur prijs te geven. De vertegenwoordigers hadden zich echter aan geene misdaden schuldig gemaakt; hun gedrag was, in tegendeel, regtvaardig, standvastig en voorzigtig geweest, hunne eischen waren dezoodanige welke wijze en eerlijke volksvertegenwoordigers betaamden, en de aangewende middelen om hun doel te bereiken met de staatsregeling geheel overeenkomstig. Voorts verlangde hij aan te toonen, dat de opstand in Kanada, die, naar hij zeide, met onteerende wreedheid bedwongen was, alleen als het gevolg moest worden beschouwd der dwaasheid, onkunde en onregtvaardigheid, welke de bestendige gezellinnen der administratie van vele engelsche kolonien schenen te wezen. Daarna zou hij betoogen dat lord *Durham*, bij zijne aankomst in de volkplanting, al zijne goede oogmerken noodwendig verijdeld zou zien; dat, na de schorsing der Kanadesche constitutie, het gezag der wetten dat van het geweld nimmer meer zou kunnen vervangen, en dat het gewest slechts zoo lang voor Engeland zou te behouden wezen als eene militaire overmagt in staat zou zijn de eischen eener beleedigde en verontwaardigde bevolking te wederstreven; terwijl hij eindelijk een plan wenschte aan de hand te geven om alle ontevredenheid te doen ophouden, en op eene constitutionele wijze in het geregeld en vreedzaam bestuur der kolonie te voorzien.

Na alzoo het plan zijner rede te hebben opgegeven, ging de heer *Roebuck* tot de ontwikkeling er van over; en wederlegde, in de eerste plaats de beschuldiging welke tegen het Huis der Vertegenwoordigers in Kanada gerigt werd, van namelijk de gevraagde subsidien zonder wettige oorzaak geweigerd en daardoor den geregelden gang van het Engelsch bestuur in die kolonie gestremd te hebben; terwijl de redenaar in de tweede plaats tegen de beschuldiging, aan hetzelfde ligchaam gedaan, te velde trok, dat het de aanstoker van den betreurenswaardigen opstand zoude zijn. Dit geheel en al loochenende, ging de heer *Roebuck* verder, zeggende dat niet de geheele Kanadesche natie maar slechts een betrekkelijk klein deel derzelve, zich aan dien opstand had schuldig gemaakt. » Daarom," zeide hij, » wil men nu de geheele natie van hare regten berooven; even goed zou men dan Ierland buiten de wet kunnen stellen, omdat aldaar telkens plaatselijke volksoploopen en ongeregeldheden geschieden, en zulks is toch wel nooit iemand op de gedachte gekomen."

Volgens den heer *Roebuck*, bestond het eenig doeltreffend middel tot bevrediging der kolonie in de afschaffing van het wetgevende ligchaam, eene aristocratie, geheel met den aard der ingezetenen strijdig, en in de daarstelling van een adviserenden raad, waarvan hij de leden door iederen opvolgenden gouverneur benoemd wilde hebben, van eene algemeene vergadering, uit ingezetenen van Opper- en Neder-Kanada zamengesteld, en van een hoog geregtshof, aan welks beslissing alle moeijelijke quaestien moesten worden overgelaten. » Hierdoor" zeide hij op het slot zijner rede, » zult gij uwe Noord-Amerikaansche kolonien in een wèl geregeld ligchaam vereenigd en van de Vereenigde Staten afgescheiden hou-

den, en wanneer — wat toch eenmaal gebeuren moet — de tijd zal gekomen wezen op welken zij van onze opperheerschappij onafhankelijk zullen zijn, dan zullen zij zich tot eene noordelijke confederatie vormen, welke tegen die Staten opweegt, en de magt daarvan in evenwigt houdt."

Lord *Brougham*, op wiens voordragt de heer *Roebuck* voor de balie was toegelaten, was de eenige die zijn betoog tegen de wet ondersteunde, welke daarop ten tweedenmale gelezen werd, terwijl de derde lezing op Donderdag aanstaanden bepaald is. — Op de vraag, door lord *Aberdeen* gedaan, of de wet eerst bij de aankomst van lord *Durham* in Kanada zou afgekondigd worden, of dat sir *John Colborne*, als tijdelijk gouverneur, gemagtigd zou zijn zulks te doen wanneer hij het raadzaam oordeelde, antwoordde lord *Glenelg* dat dit laatste het plan der regering was.

— Uit de volgende door de Londensche bladen medegedeelde opgave van den toenemenden bloei en de beschaving der Sandwich-Eilanden blijkt, dat van den 1sten Julij tot half December 1836 niet minder dan 154 schepen, onder welke 80 nationale, in de haven van Otaheite waren aangekomen. De walvischvangst op de Japanesche kusten maakte eene voorname bron van welvaart voor die eilanden uit.

NATUURLIJKE GRENZEN VAN FRANKRIJK.

Het is eene kwaal waaraan Frankrijk sedert jaren geleden heeft, dat die staat zich verbeeldt geene andere dan natuurlijke grenzen te moeten hebben; die kwaal heeft Frankrijk innig geteisterd onder de republiek en het keizerrijk; de restauratie heeft haar overgeërfd; en sedert de omwenteling van 1830 is zij niet verbeterd maar zelfs eer verslimmerd; zoodat al het gezond verstand en de politiek van *Lodewijk Philips* noodig is om dit jagen naar natuurlijke frontieren te breidelen. Het *Journal de la Haye* merkt te regt aan, bij de mededeeling van een uittreksel uit den *National*, dat niet alleen de liberale en radikale of revolutionnaire, doch ook nu en dan de ministeriele en zelfs de Katholijke drukpers in Frankrijk de vernietiging der Weener traktaten predikt, van natuurlijke grenzen gewaagt en de bevolking van Frankrijk zoekt op te winden, om dat vraagstuk door het zwaard te doen beslissen. Hier zij nogtans niet vergeten, dat indien de daadzaak moet erkend worden dat, onder het ministerie *Martignac* de toeleg bestond om de zoogenaamde natuurlijke frontieren terug te bekomen, het ons voorkomt, als of *Lodewijk Philips* slechts dan de ministeriele pers in dien geest laat schrijven, wanneer hij zulks begrijpt als lokaas te moeten bezigen om de republikeinsche partij van ernstiger binnenlandsche aangelegenheden af te trekken. Dit is echter een zeer gevaarlijk spel, omdat het wel zou kunnen gebeuren, dat de behendige Monarch niet bij magte was, om aan eene schijnbaar door het Hof gedeeld wordende politieke meening in de verwezenlijking derzelve paal en perk te stellen; en hoe ligt wierd dan niet de vrede van Europa verbroken! Nog is het ons toegeschenen dat de *National*, ofschoon slechts gewag makende van de vestingen Maastricht, 's Bosch, Breda en Sluis; de frontieren van Frankrijk niet verlangde te bepalen tot aan den Moerdijk en de Schelde; maar wel degelijk Holland daaronder begrepen wilde hebben; dat dagblad spreekt toch van de *Noordsee* tot grenslijn te hebben. Wat er ook van zijn moge van dergelijke razernij; zoo blijkt daaruit ten volle de noodzakelijkheid, voor ons, om onze vestingen goed bezet te hebben en in goeden staat te onderhouden, zullen wij niet verrast willen zijn door rustelooze naburen. Te regt, heeft de doorvoordenkende schrijver van de *Etudes Politiques et Historiques* (de markies d'Herbigny) aangemerkt dat het verlaten van het systema van regtmatigheid dat bij de traktaten van 1815 heeft voorgezeten, niet alleen geheel Europa in brand zou steken; maar tevens (pag. 64 & volg.) nadrukkelijk aangetoond, dat de ten uitvoerlegging dier pretensien van Frankrijk ook voor dat land zelf ernstige gevolgen zoude kunnen hebben, waarbij de ondergang van het constitutioneele stelsel stellig gemoeid zoude zijn. Zonder al die rodomontades der Fransche drukpers meerder waarde toe te kennen dan zij verdienen, is het nogtans voorzigtig altijd een oog in 't zeil te houden en werkzaam te blijven, zoo als het aan goedgeregeerd wordende Staten past. Het ware nogtans te wenschen, dat Frankrijk eens voor goed genezen wierd van die rustelooze begeerte naar toeeigening van het eigendom van andere Staten; en dat het de leer van het regt van den sterkste, of althans van den gelukkigste, even weinig toegang verleende in deszelfs verkeer met de overige Staten van dat wereldeel, als het de toepassing van dat regt afkeurt in binnenlandsche aangelegenheden. Frankrijk zie eveneens niet voorbij, dat sedert het laatst der vorige eeuw de Europesche Staten meer [illegible] geworden zijn, en dat het bij eene vernieuwde uitbarsting van den oorlog, het nog geenszins *de plano* uitgemaakt zou zijn, zoo als de Fransche eigenliefde het zich voorstelt, dat de overwinnaars bij *Waterloo* het onderspit zouden moeten delven; maar, dat het nu ligt mogelijk is dat de baldadige verstoring van den algemeenen Europeschen vrede eene ernstige kastijding zou kunnen na zich slepen.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — In den nacht van den 21sten Januarij is te *Augsburg* in zijn 78ste levensjaar overleden de geheimraad K. E. von Moll, secretaris en directeur van de wis- en natuurkundige klasse bij de koninklijke Beijersche Akademie van Wetenschappen. — Op den 26sten Januarij ll. vierde de koninklijke Akademie van kunsten te *Berlijn* een zeldzaam feest; het was de vijftigste verjaardag, op den 26sten Januarij 1788, namelijk dat de tegenwoordige directeur der Akademie, de heer J. G. Schadow, onder de gewone leden der Akademie opgenomen werd. — De Prins Pueckler Muskau bevindt zich thans op zijne terugreis naar *Europa*. De redactie van de *Augsburger allgemeine Zeitung* heeft een berigt geplaatst, dat zij van den even vermaarden schrijver als reiziger tijdingen uit *Alexandrië* van den 20sten December ll. ontvangen had, behelzende zijne opmerkingen over zijnen jongsten togt naar *Sennaar*. — De Zangvereeniging te *Frankfort* heeft het plan gevormd en reeds de noodige voorbereidende stappen gedaan, voor het houden van een groot Zangfeest in den loop van den aanstaanden zomer. Dit feest zal twee dagen duren; de eerste dag, die op den laatsten Zondag van de maand Julij is bepaald, zal aan ernstigen zang gewijd zijn en in een groot vokaal concert in de *St. Katharina kerk* bestaan; den tweeden dag zal er in de open lucht worden gezongen. De kapelmeester Spohr heeft zich met de leiding van den zang belast, in plaats van den onlangs overleden F. Ries, die zich eerst met die taak belast had. Alle zangvereenigingen van *Duitschland* zijn tot deelneming en bijwoning van dit feest genoodigd. — De in de optische *Utzschneider-Fraunhofersche* fabrijk te *München* bestelde refractor voor den keizerlijk-russischen sterretoren te *Pulkowa*, van 21 voet lengte en 15 duim opening, de grootste die bekend is, is thans op het voetstuk na voltooid. De vervaardiger van dit reusachtig kunststuk is de opticus G. Merz. — De Tubinger Hoogeschool heeft eene belangrijke aanwinst bekomen. De erfgenamen namelijk van den te *Göttingen* overleden eersten bibliothekaris Dr. Reusz hebben deszelfs bijzondere bibliotheek aan de gezegde Hoogeschool ten geschenke gegeven, onder beding dat dezelve in een afzonderlijk lokaal zou worden geplaatst en den naam van *Reuszische Bibliothek* zal dragen. Dezelve bestaat uit 6 à 7000 boekdeelen, meest geschiedkundige werken. — De Hoogeschool te *Freiburg* telt thans 400 kweekelingen, waaronder 98 vreemdelingen. Naar de faculteiten gerekend, zijn er 93 theologanten, 94 juristen, 146 genees- en heelkundigen en 64 studenten die zich op philologie en wijsbegeerte toeleggen.

Frankrijk. — De keus van de akademie van wetenschappen voor de vervulling van het lidmaatschap in de afdeeling landbouwkunde door den dood des heeren Tessier opengekomen, is gevallen op den heer Audoin. — Het verval van den franschen boekhandel, als een gevolg van den tegenwoordigen staat der letterkunde in *Frankrijk*, alsmede van den veranderden geest in de uitgave, niet minder ook ten gevolge van den buitenlandschen nadruk, waardoor de fransche boekhandelaars zoo veel nadeel lijden, is reeds sedert lang opgemerkt geworden en komt dagelijks meer uit. In een der geachtste duitsche bladen, de Augsburger *Allgemeine Zeitung*, van den 3den dezer, komt nog desaangaande een berigt voor, van deszelfs parijschen correspondent, die reeds meermalen in dit blad over het gezegde onderwerp uitweidde, welk berigt om de daarin gemaakte opmerkingen en de medegedeelde bijzonderheden, niet onbelangrijk voorkomt, om hier te vermelden: „De boekhandel dus schrijft de parijsche correspondent," is op eene bijna onbegrijpelijke wijs gezonken, terwijl de drukkerijen en alles wat daartoe behoort, de grootste vorderingen maken. Het versnipperen der boeken in afleveringen is een stelsel, dat reeds versleten is; men had wonderen daarvan gehoopt, maar de koopers hebben ten laatste ondervonden, dat zij daarbij meer betaalden, dan bij het koopen van geheele boekdeelen, dat men de afleveringen niet geheel te zamen bekomt, en dat men zulk een verbrokkeld werk moede is, eer nog de helft is in 't licht verschenen; terwijl de boekhandelaars vinden, dat de vermeerderde werkzaamheid door het grootere detail het spoedig binnenkomen van het kapitaal meer dan opweegt. Het publiek schijnt niet te lezen; weinig boeken ziet men die herdrukken beleven; men schijnt slechts voor leeskabinetten te drukken. Sedert eenigen tijd is de heerschende smaak op uitgaven met platen of vignetten versierd gevallen; maar dit zal kort van duur zijn. Het voor deze fraaijigheden geneigd publiek is te klein, en de versieringen zelven zijn te middelmatig; men heeft de Engelschen daarin willen navolgen; maar zelfs in *Engeland*, waar toch nog een rijk, groot en veellezend publiek gevonden wordt, heeft de zaak geen duur gehad en is aan het afnemen. Deze toestand leidt tot zonderlinge speculatien: het dagblad *Figaro* bijv. geeft bij een driemaandelijksch abonnement, dat 20 fr. kost, vier tot zes deelen van Balzac of Delavigne als toegift, welke deelen, zoo de oude goede tijd nog bestond, alleen veel meer zouden kosten. — Bij den boekverkooper Ladvocat, te *Parijs*, zijn in het licht verschenen de twee eerste deelen van een werk over *Spanje*: *l'Espagne sous Ferdinand VII* geheeten. Het is van den markies de Custine, die zich door meerdere geschriften onderscheiden heeft, behelzende zijne opmerkingen op eene reis door *Spanje*, in den vorm van brieven, die hij het gelukkig denkbeeld gehad heeft aan de voornaamste schrijvers in *Frankrijk*, te rigten als aan Chateaubriand, Nodier, Victor Hugo, Lamartine, Jules Janin, Mevrouwen d'Abrantes, Recamier, enz.

België. — Meermalen is reeds gesproken over den kostbaren schat van historische stukken welke in de laatste jaren onder eene massa van vergeten staatspapieren, in het rijksarchief te *Brussel* gevonden werden. Nog onlangs deelden wij eene korte opgaaf mede van den verbazenden omvang dier stukken, getrokken uit het rapport van den Archivarius Gachard aan den minister van binnenlandsche zaken. Thans vindt men weder in een der Duitsche bladen, *der Deutsche Courrier*, vermeld, dat zekere jonge geleerde uit *Frankfort*, Dr. Sugenheim, met vrucht historische bouwstoffen uit dien letterkundigen schat opzamelt, terwijl daarbij tevens aan-

gaande het voorhandene nog eenige bijzonderheden medegedeeld worden, waarschijnlijk van de genoemde onderzoekers zelven afkomstig, die op nieuw van het historisch belang dier stukken, voornamelijk uit de 16de en 17de eeuw getuigen, en den berigtgever het doen bejammeren, dat dezelve niet in *Duitschland* voorhanden zijn, waar er, naar zijn gevoelen, een geheel ander gebruik dan in *Brussel* van zou gemaakt worden. Ook de bekende fransche geschiedschrijver MIGNET had, door tusschenkomst zijner regering, van het belgisch bewind verlof bekomen, om voor zijne *Geschiedenis van de hervorming* de tot dat tijdvak behoorende stukken van het archief te raadplegen en insgelijks het gewigt erkend van een twintigtal des betrekkelijk hem ter inzage gegevene dikke boekdeelen. In deze deelen was onder anderen vooral merkwaardig de vertrouwelijke briefwisseling van KAREL V met zijn Broeder den Roomschen koning FERDINAND over den religie-oorlog in *Zwitserland*, alsmede gedurende de vredesonderhandelingen te *Passau*, in 1552; voorts des keizers briefwisseling met zijne tante MARGARETHA van *Savoyen*; de in het jaar 1547 door den keizer buitgemaakte papieren na den slag bij *Mühlberg*, van den keurvorst JOHAN FREDERIK enz. Het archief behelsde voorts eene massa van brieven, berigten en andere geschriften uit de tijden van ALBA, van REQUESENS, don JAN van *Oostenrijk* en ALEXANDER FARNESE. Rijk aan onbekend geblevene bijzonderheden was onder anderen de briefwisseling met den Duitschen keizer MAXIMILIAAN II en met den hertog van *Beijeren* ALBRECHT, *de grootmoedige*. Veel belangrijks hield het archief ook uit het regeringstijdvak van ALBERT en ISABELLA, alsmede uit den tijd van den dertigjarigen oorlog, enz. De geheele verzameling, van de jaren 1520 af tot 1700 toe, wordt hier op ruim 1000 dikke pakken geschat, waarin handschriften voorkomen van meest alle belangrijke personaadjen dier tijden in de *Nederlanden*, *Duitschland* en andere landen. — Het vroeger vermelde handschrift van P. RUBENS ziet thans te *Brussel* (bij *Lejeune* 1 deel in 8° prijs fr. 7,50) het licht. Het voert tot titel: *Les leçons de* P. P. RUBENS, *ou fragmens épistolaires sur la réligion, la peinture et la politique, extraits d'une correspondance inédite entre ce grand artiste et* C. REGINALD D'URSEL, *abbé de* Gembloux, *par* J. F. BOUSSARD. Men bejammert, dat de laatstgenoemde, wien een toeval deze briefwisseling van RUBENS heeft doen in handen vallen, door een kwalijk begrepen godsdienstijver, niet alleen verscheiden stukken achterwege heeft gelaten, maar, zoo schijnt, zelfs den tekst hier en daar veranderd, en alzoo RUBENS voorgesteld heeft niet zoo als hij was, maar naar de bekrompen wijs van zien van den hedendaagschen uitgever zijner brieven.

NEDERLANDEN. — Eergisteren is te *Leiden* de dag van de stichting der Akademie plegtig gevierd. De plegtigheid heeft des morgens een aanvang genomen met het houden eener redevoering, door den hoogleeraar P. J. UYLENBROEK, den aftredenden rector magnificus: *De fratribus* CHRISTIANO *et* CONSTANTINO HUGENIO, *artis dioptricae cultoribus*; dat is: *Over de verdiensten van de broeders* CHRISTIAAN *en* CONSTANTIJN HUYGENS, *in het volmaken der Verrekijkers*. — Door Z. M. is tot lid der natuurkundige commissie in Nederlandsch Indie benoemd de heer A. E. FORSTER. — De koninklijke bibliotheek te *'s Hage* heeft dezer dagen eene belangrijke aanwinst gedaan; dezelve heeft namelijk van het buitenlandsch bijbelgenootschap, te *Londen*, een keurig exemplaar van alle voor hetzelve gedrukte bijbels, in 89 talen of dialecten, ten geschenke ontvangen. Opmerkenswaardig is het, dat van deze verschillende bijbels, zoowel in *Europa* als daar buiten, bijv. te *Sincapore*, *Calcutta*, *Madras*, *Suratte*, enz., meer dan tien millioen exemplaren gedrukt zijn, terwijl de geleerde MORISSON aan de overbrenging van den bijbel in de Chinesche taal ruim 23 jaren besteed heeft. Welken invloed moet de verspreiding van zulk een verbazend getal bijbels niet alleen in de eerste plaats op de beschaving van het menschdom hebben, maar ook op de materiele welvaart van het algemeen uitoefenen, door den arbeid tot de vervaardiging vereischt met het snijden en gieten van de letters, het vervaardigen van het papier, het drukken en binden der exemplaren, enz.

Ter Amsterdamsche Graanmarkt van gisteren is verkocht:

TARWE. — 127 pd. o. Wismar bij partij tot *f* 235; 125 pd. gez. b. Pools *f* 237 bij gerijf.

ROGGE. — Prijshoudend, 125 pd. Overrijs. op levering *f* 163.

GARST en HAVER. — Zonder handel.

BOEKWEIT. — Prijshoudend: 117 pd. Bredasche *f* 175.

ZAADMARKT.

KOOLZAAD. — Dadelijk in een doen: Kromh 49½; 51 £ op 9 vat in April en Mei 56 £; op het najaar 1 £ lager, op 9 vat in September 56 £.

RAAPOLIE. — Flaauw: per 6/w. *f* 35¼ ¼; vliegd. 34¾ ½; Mei *f* 34¼ ½; 1° Sept., Oct. en Nov. *f* 35¾ ¾.

LIJNOLIE. — Per 6/w. *f* 28½; Vliegend *f* 28¾, 28; 1° Maart en April 28¾; 1° Mei *f* 28¼, ½.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (9 *Februarij*) waren genoteerd: Ned. Werk. Schuld 2½ pCt. 53¼; dito 5 pCt. 101$\frac{3}{16}$. Kansb. *f* 22⅝; Amort. Synd. 4 pCt. 94$\frac{11}{16}$; dito 3 pCt. 78; Handelm. 177¼, ⅝, ¼, ½; O. I. 5 pCt. 99⅞ Ards. 85 & 18⅛; Coup. Nov. 1837 11⅛; Colum. 19¼; Braz. 74¾.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapen DOCHTER, Vrouwe A. M. L. J. MEIJEN, geliefde Echtgenoote van HACKSTROH, Kapitein.

Algemeene Kennisgeving.

BREDA, 9 Februarij 1838.

*** Wordt door deze aan de ALGEMEENE ARMEN van *BREDA* bekend gemaakt, dat ten huize van den Ondergeteekende zullen worden UITGEDEELD 125 ROGGE BROODEN, en dat deze Bedeeling zal plaats hebben op MAANDAG den 12. dezer, van 10 tot 11 ure.

BREDA, 10 Februarij. M. C. CRANEN, *Goudsmid.*

*** Er wordt verlangd, tegen *primo April*, een PERSOON, het OLIESLAAN grondig verstaande. — Adres onder letter B, bij de Uitgevers dezer.

TE HUUR MET 1° MEI, E. K.
te *GEERTRUIDENBERG*:

Een HUIS, met *zes* Boven- en Beneden-Kamers, benevens TUIN, SCHUUR en STALLING, met alle verdere gemakken. Te bevragen bij A. J. BOUWENS, te *Breda*.

KAÏFFA D'ORIENT,

NOUVELLE SUBSTANCE PECTORALE, BREVETÉE DU ROI DES FRANÇAIS.

Les faits bien observés font les bases les plus solides de la médecine et nous croyons rendre service en publiant le certificat suivant relatif au *Kaïffa d'Orient*, nouvelle substance pectorale brévétée du Roi. » Je soussigné, Docteur en médecine, membre de plusieurs sociétés savantes, certifie que la substance, désignée sous le nom de *Kaïffa*, aliment aussi sain que léger, peut remplacer avec de grands avantages le Chocolat et le Café au lait, surtout dans les débilités d'estomac, causées par de longues gastrites, et que je n'ai eu qu'à me louer de son usage dans tous les cas semblables. Signé GRIMAUD."

Dépôts autorisés chez MM. les pharmaciens suivans: à Amsterdam, *Massignac*; Rotterdam, *Joli Junior*; la Haye, *Prosper*; Helmond, *Chapels*; Leyde, *Thyssens Zoon*; Hoorn, *van Waezberg*; Leuwarden, *van Karnema*; Groningue, *Kruys*; Hambourg, *de Oliveira*; Londres, *Barbe*. — Ils délivrent gratis, le Traité du *Kaïffa* ou mémoire sur l'art de prolonger la vie et la santé, suivi de réflexions pratiques sur la médecine usuelle et l'hygiène domestique, par un Docteur Médecin de la faculté de Paris. Brochure in 8°.

Bij BROESE & COMP., te *Breda*, zijn de volgende *WERKEN* verkrijgbaar:

Mémoires de *Lucien Bonaparte*, 1 vol. *f* 1,20.
De Chateaubriant, Le Paradis Perdu de Milton, 2 v. *f* 2,40.
Essai sur la Littérature Anglaise, 2 vol. *f* 2,40.
De Lamenais, Affaires de Rome. *f* 1,30.
Paul de Kock, Zizine, 2 vol. *f* 1,75.
Soulié, Sathaniel, 2 vol. *f* 1,75.
Cooper, Excursions en Amérique, 2 vol. *f* 1,75.
Anne Boleyn, 2 vol. *f* 1,75.
Le Baron d'Haussez, Alpes et Danube, ou Voyage en Suisse, Styrie, Hongrie et Transylvanie, 2 vol. *f* 1,75.
1800 Ans, ou annales secrètes d'une famille; mises au jour par *A. Creuzé de Lesser*, 3 vol. *f* 3,20.
Mystère, par Madame *De T*[illegible], auteur d'Espagne et France, 1 vol. *f* 1,10.
Monsieur de l'Etincelle, ou Arles et Paris, Roman de la vie moderne, par *Amedée Pichot*, 2 vol. *f* 2,20.
Bonnelier, La Grille et la petite Porte, 2 vol. *f* 1,75.
Basil Hall, Schloss Hainfeld, ou un hiver dans la Basse Styrie. *f* 1,20.
Gozlan, Les Méandres, 2 vol. *f* 1,75.
Marryat, Jacob Fidèle, 2 vol. *f* 1,75.
——— Pierre Simple, 2 vol. *f* 1,75.
——— Japhet à la Recherche d'un Père, 2 vol. *f* 1,75.
——— Monsieur le Midshipman Aisé, 2 vol. *f* 1,75.
——— Rattlin le Marin, 2 vol. *f* 1,75.
——— King's Own, ou il est au Roi, 2 vol. *f* 1,75.
——— Cain le Pirate, 2 vol. *f* 1,75.
——— Newton Forster, ou la Marine marchande, 2 v. *f* 1,75.
——— Franck Mildmay, 2 vol. *f* 1,75.
——— Snarley Yow, [illegible] 2 vol. *f* [illegible]
——— Le pacha à mille et une queues, [illegible]
Molé Gentilhomme et *Emmanuel Gonzales*, Le Roi des Rossignols, 2 vol. *f* 1,75.
——— La Luciole, 1 vol. *f* 0,90.
M. Théophile de Ferrière, Les Romans et le Mariage, 2 vol. *f* 1,75.
Thomas Colley Grattan, l'Héritière de Bruges, histoire de l'année Seize Cent, 3 vol. *f* 2,70.
Emmerik de Monroger, Première Jeunesse, 2 vol. *f* 1,75.

Te Breda bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.